

Poetka Rose Ausländer urodziła się w 1901 roku w Czernowitach (Czerniowcach) jako Rosalie Beatrice Scherzer. Ojciec Rose, Sigmund Scherzer, pochodził z miasteczka Sadagóra, którego charakter określał chasydyzm i mistycyzm wschodniego judaizmu, ale Scherzer wyznawał wolnomyślicielstwo. Rose Scherzer dorastała w kosmopolitycznej, liberalno-żydowskiej rodzinie, lojalnej wobec cesarza, ale szanującej najważniejsze zasady tradycji żydowskiej.

Wraz z Paulem Celanem Rose Ausländer należy do poetów bukowińskich, którzy zasłynęli na całym świecie i reprezentują fenomen literatury żydowsko-niemieckiej powstałej w Czerniowcach w pierwszej połowie XX wieku.

Życie Rose Ausländer toczyło się, jak sama to ujęła w jednym ze swoich wierszy, „na huśtawce nieba Europa - Ameryka - Europa”. Zmieniała miasta (m.in. Czerniowce, Wiedeń, Nowy Jork, Düsseldorf), kraje i kontynenty podróżując i przebywając na emigracji. Była świadkiem przemian polityczno-społecznych na świecie i w jej rodzinnym mieście, które należało do Cesarstwa Austro-Węgier, potem Rumunii, w końcu do Związku Radzieckiego. Przeszła getto, była oskarżona i skazana za szpiegostwo, podejmowała się rozmaitych zawodów (m.in. księgowej, pielęgniarki, bibliotekarki). Stale otoczona była kilkoma językami zarówno w wielokulturowym regionie Bukowiny („ryby milczały tu w pięciu językach - R.A.) jak i po emigracji do Nowego Jorku. Zadebiutowała niemieckojęzycznym zbiorem poetyckim „Der Regenbogen” („Tęcza”) który został zdany w Czerniowcach w 1939 roku.

Jak wszyscy niemiecko-żydowscy poeci tamtych czasów, Rose Ausländer również porzuciła swój język ojczysty na skutek traumatycznych wydarzeń II wojny światowej i nieoczekiwanie dla siebie zaczęła pisać po angielsku. Trwało to dziesięć lat, zanim wróciła do niemieckiego. Ten angielski okres może się okazać najbardziej transformacyjny, formatywny dla jej późniejszego stylu poetyckiego, z którego jest najbardziej rozpoznawalna.

Rose Ausländer zdołała napisać ponad dwadzieścia tomów wierszy (jeden po angielsku, resztę – po niemiecku). Najbardziej znanym był obszerny „Zbiór poezji” wydany przez Helmuta Brauna w 1976 roku. Po jego publikacji Rose Ausländer znalazła się w centrum zainteresowania mediów i otrzymała liczne nagrody literackie, jej wiersze stały się popularne w Niemczech.

Ważną cechą poezji Rose Ausländer jest ewolucja motywów związanych w jej twórczości z kategorią kobiecości. Szczególnie istotną pozostaje triada: „matka”. „ojczyzna” i „język” („Mutter – Mutterland – Muttersprache”). Jeszcze jednym wyrazistym motywem związanym z kobiecością jest reinterpretacja postaci biblijnej Ewy. Te motywy przechodzą transformację i rezonują ze sobą przez wszystkie okresy życia poetki, odzwierciedlając wydarzenia historyczne i biograficzne. Prześledzenie ewolucji tych wątków ze szczególnym uwzględnieniem okresu anglojęzycznego będzie stanowić cel tego projektu badawczego. Istotnym elementem badań będzie też odpowiedź na pytanie, w jaki sposób model kobiecości w judaizmie oddziaływał na poetkę oraz jak jej silna i trudna relacja z matką wpłynęła na wybrane wątki jej twórczości.

W ramach projektu badania będzie przyczyna zmiany języka oraz kwestia, jak język angielski i niemiecki oddziaływały na siebie w twórczości Ausländer. Ważnym zagadnieniem będzie również kwestia, czy na idiolekt poetki wpłynął jidysz i inne języki. Kluczową tezę pracy będzie wykazanie związku wielojęzyczności poezji Ausländer z transformacją kategorii kobiecości.

Jeszcze jednym zadaniem będzie analiza wpływów intertekstualnych, które ukształtowały angielską twórczość Rose Ausländer i określiły styl i wybrane motywy jej poezji.